

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

V NEDELJO, DNE 2. MARCA VSI NA
2. MEDNARODNO SMUČARSKO
PRIREDITEV V ŠT. JANŽ V ROŽU

LETNIK VII.

CELOVEC, SOBOTA, 23. II. 1952

ŠTEV. 14 (474)

Kmetijski visokošolski tedni -
zrcalo našega ljudstva

Pred tednom dni so bili z nepričakovano lepim uspehom zaključeni Kmetijski visokošolski tedni, ena izmed številnih akcij Slovenske kmečke zveze. Naše kmečko ljudstvo bo o tem, kar je na posameznih predavanjih pridobilo, govorilo še dolgo in imelo od tega brez dvoma trajne koristi. Tako obsežna in tako pravilna pomoč našemu kmečkemu ljudstvu je bila brez dvoma mogoča samo v tesni povezanosti naših kmetov v SKZ in v plodovitih stikih, ki jih je SKZ navezala z njej sorodnimi organizacijami in ustanovami.

Če Slovenska kmečka zveza po tem svojem uspehu potegne bilanco nad svojim dosedanjim delom, potem se morajo razbliniti v nič vsi poizkusi cepljenja prirodne povezanosti našega kmečkega ljudstva in njegovega odvajanja od Slovenske kmečke zveze. Naš kmečki človek se je v zadnjih desetletjih veliko naučil. On pridno prisluhne, da potem sam razsodi in odloči, kaj je prav in koristno in kaj ni prav in škodljivo. V Slovenski kmečki zvezi si je izbral torišče svojega kmečkega izživljanja in si skoval močno oporo v svojem boju na zunaj in v svojih naporih na znotraj. Svojo moč na zunaj je SKZ pokazala z več kot dva tisoč podpisi za slovensko kmetijsko šolo. Odločilen uspeh njenega dela pa je nesporno tudi izid jesenskih kmečkozbojskih volitev.

Vsi zadnji uspehi SKZ so plod neprenehnega podrobnega dela in stvarnih prizadevanj za gospodarski napredek in solidno smer kmetovanja po naših vaseh. Ni treba naštevati, kaj je in v čem se kaže podrobno delo SKZ, tudi je odveč — kar nekateri, ki trdijo, da so prišli s kmetov smatrajo za potrebno — presojati, če je tako delo na mestu in koristno. Tisti, ki se poslužuje skupnih naporov in sodeluje v SKZ, predobro ve, da mu je vse to v oporo in da ga vodi iz brezizglednosti k svetlejšim dnevom.

Nova pridobitev v delu SKZ in na razvojni poti našega kmečkega ljudstva so minuli kmetijski visokošolski tedni. Skupno 35 dni z 49 predavanji in 9 predavatelji v osmih krajih in povprečno udeležbo 50 slušateljev dnevno.

Kdor je za čas Kmetijskih visokošolskih ted-

nov natančneje pogledal po udeležencih in vsaj rahlo prisluhnil razgovorom in mnenjem o predavanjih, je lahko — če ni imel priprtih oči — videl razpoloženje in razbral mišljenje našega kmečkega ljudstva, pa bodisi to v pliberškem polju ali med Gorjanci in Dravci v Bilčovsu ali Skofičah ter Rožani v Št. Jakobu in Ziljani med Ločami in Ziljsko Bistrico. Izmučeno od vsakdanjega dela in trpljenja, utrujeno od prevar in spletk v njegovo škodo ter jalovih obljub, sklonjeno in nekam okamenelo od neuspehov in udarcev, se je v teh tednih naše kmečko ljudstvo vidno zdrnilo in zravnilo; zaživelo je v svoji prirodnosti ter nedvoumno izpovedalo svojo trdno vero v samopomoč, po katere poti ga vodi SKZ, in svoj ponos nad skupnim uspehom.

Ob globini razprav k posameznim vprašanjem se je pokazalo živahno sodelovanje med predavatelji in udeleženci, pokazali pa so se tudi prvi sadovi dela SKZ v pogledu na široko prevzgojo našega kmečkega človeka iz mlačnega, zaostalega in obupajočega kmetiča v samozavestnega, v svoje sile zaupajočega in k napredku usmerjenega ponosnega kmetovalca.

Vsakemu 151 milijonov

V začetku tega tedna je zasedal avstrijski ministrski svet in razpravljal o nekaterih novih osnutkih zakonov. Z nekaterimi izmed njih hočejo na osnovi ustave baje dvigniti demokratičnost Avstrije. Neka temeljna točka avstrijske ustave namreč pravi, da izhaja oblast iz ljudstva in na to točko ustave se naslanjajo od notranjega ministra Helmerja predlagani novi osnutki, ki govorijo o vodenju stalnih volivnih seznamov (glasovnih list) in o ljudskih glasovanjih. Na osnovi stalnih volivnih seznamov naj bi se v bodoče vršila vsa ljudska glasovanja (v kolikor bo kdaj prišlo do njih), kakor tudi volitve zveznega prezidenta in državnega zbora. Na ta način ne bi bilo več treba pred vsakimi volitvami ali glasovanjem sestavljati novih volivnih imenikov ter

Slovenski predavatelji na kmetijskih visokošolskih tednih SKZ po obisku „Naše knjige“. Od leve na desno: prof. ing. Jože Levstik, dekan prof. ing. Vinko Sadar, prof. ing. Ivan Jelačin, dr. Ivo Vomer, sekretar SKZ Blaž Singer in podpredsednik SZS dr. Mirt Zwitter

Da tudi naša kmečka mladina ni brezbrizna in brez zanimanja za gospodarstvo, je menda najboljši dokaz, da je v nekaterih krajih, predvsem v Pliberku in v Bilčovsu močno prevladovala med udeleženci in da je povsod vse dni z zanimanjem sledila. Visokošolski tedni so pokazali, da slabo sodi mladino tisti, ki trdi, da

bi s tem brez dvoma bilo mnogo prištedeno na času in stroških.

Nek drugi osnutek predlaga spremembo in dopolnitev kazenskega zakona, po kateri pijanost ne bo več imela olajševalne moči pri sodbi nad prestopki šoferjev in drugih udeležencev prometa, v kolikor bo ugotovljeno, da je zaradi kake prometne nesreče obtoženi bil sam kriv svoje pijanosti. Prav tako naj bi postal sodnijski kazniv beg vozača.

Na omenjenem zasedanju ministrskega sveta je le-ta moral vzeti na znanje tudi sporočilo Zavezniške kontrolne komisije, da je bila določena vsota zasedbenih stroškov za leto 1952 na 151 milijonov šilingov za vsa k o zasedbeno silo (v tem sporočilu ni nič govora o tem, da bi se katera koli zasedbena sila odpovedala tej vsoti, čeprav ameriške zasedbene oblasti ob vsaki priložnosti trdijo, da od Avstrije ne zahtevajo nobenega plačila za zasedbo). Nadalje je zavezniški svet sporočil še, da je odpravil kontrolo (beri: cenzuro, ki je do zdaj trajala) nad radio-oddajami iz Avstrije v inozemstvo in narobe in končno, da je vzel na znanje spremembo avstrijske vlade.

Pravni odbor avstrijskega parlamenta je v četrtek začel pretresati zakonski osnutek proti vrnitvi Starhemborgovih posestev bivšemu lastniku. V odboru za parlamentarni poslovnik pa so govorili o potrebi, da ministri javno in ustmeno odgovarjajo na vprašanja, ki jih jim stavijo narodni poslanci in to najkasneje tekom enega meseca. V nasprotnem slučaju pa naj bi bila o dotičnem vprašanju takoj sprožena parlamentarna debata.

6 ameriških divizij ostane v Evropi

ZDA so obvestile francosko vlado, da bodo ameriške čete ostale za sedaj v Evropi. Sodi, da je to sporočilo odgovor na zahtevo določenih francoskih političnih krogov, da bodo ZDA zajamčile, da zapadnonemške enote ne bodo izstopile iz evropske armade, če bo le-ta ustanovljena.

V sporočilu vlade ZDA je poudarjenao, da je ameriški kongres odobril, naj bi se šest ameriških divizij zadrževalo v Evropi tako dolgo, dokler bo to potrebno.



„današnja mladina nima več zanimanja za knjigo, da nima zanimanja za lastno izobrazbo, najmanj zanimanja pa za gospodarske stvari.“ Naš kmečki naraščaj je zdrav in žilav. Zahteva pa udejstvovanja v življenjski stvarnosti, od lepih besed nič nima in od njih ne more živeti. Ob kruhu živi in tega hoče na svoji grudi lažje pridelati kot pa doslej. Kdor bo mladini to dal, jo bo imel. To je zapoved, ki nas obvezuje. Prepričani pa smo, da bo tudi kmečka mladina našla v SKZ hvaležno torišče in zbirališče, ker možnosti ima v tej smeri še in še.

Silno zanimanje naše kmečke mladine za strokovno izobrazbo in gospodarsko šolanje pa glasno terjajoče opominja na veliko nujnost ustanovitve slovenske kmetijske šole, kar bodo morali prej ali slej upoštevati merodajni činitelji in — če jim je resno zato, kar govorijo — tudi uresničiti.

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA JE ORGANIZIRALA ŽIVINOREJSKI TEČAJ

Zaradi izredno mizernega stanja živinoreje na Slovenskem Koroškem se je Slovenska kmečka zveza odločila, da prične na podlagi samopomoči z izboljšanjem in ukrepi za napredek. V ta namen je med drugim skupno s kmetijskim znanstvenim zavodom Slovenije in Republiško zvezo kmetijskih zadrug priredila na posestvu živinorejskega instituta v Ponočah v Sloveniji štirinajstdnevni posebni živinorejski tečaj, ki se ga je udeležilo 15 izbranih kmečkih fantov iz Podjune, Roža in Gur. Namen tečaja je bil, da posreduje našim fantom potrebno znanje o selekciji živine, o vodenju rodovniških knjig in živinorejske organizacije.

Indija trpi pomanjkanje

V Indiji bo letos primanjkovalo približno 7.000.000 ton življenjskih potrebščin. Uradno je bilo sporočeno, da je nevarnost, ki grozi letos Indiji zaradi lakote, večja od vseh dosedanjih v poslednjih 50 letih. Sporočilo pripominja, da vladni program „proizvajajte več hrane“ ni imel vidnih uspehov zaradi hudih vremenskih neprilic in suše v vseh žitornih krajih Indije. Ameriški strokovnjaki, ki proučujejo možnosti, kako bi ustvarili umetni dež, še niso imeli uspeha, tako da je spomladanska setev v najbolj žitornih krajih propadla.

Po ocenitvi indijskega ministrstva za prehrano je mogoče to velikansko pomanjkanje le deloma nadomestiti z dobavami iz ZDA, ki bodo poslale približno milijon ton hrane kot pomoč po „Colombo načrtu“. Vlada za sedaj nima finančnih kreditov, da bi nabavila še približno milijon ton hrane, ki je nujno potrebna pri racionirani prehrani, 750 g moke na osebo.

Sneg in plazovi vsepovsod
Slovenija težko prizadeta

Casopisi zadnjega tedna so polni poročil o težavah in nesrečah, ki jih vsepovsod povzroča letošnja zima.

V vzhodnih pokrajinah Združenih držav Amerike je zapadlo do enega metra snega, ki je spravil cestni promet v velik nered. Mnogo avtomobilistov je bilo zasneženih nad 24 ur. V zvezni državi Maine je okrog 1500 potnikov obtičalo v snegu. Snežni meteži so doslej terjali 52 smrtnih žrtev.

Med najhujše prizadetimi deželami je tudi Slovenija. Ogromne množine snega so popolnoma onemogočile promet. Mnogo krajev je bilo popolnoma odrezanih od sveta. Z velikimi napori so obnovili železniški promet z Avstrijo in Italijo.

Najtežje so bili prizadeti kraji na Tolminskem, kjer je zapadlo do nad 3 metre snega, snežni zameti pa so ponekod dosegli višino 8 metrov. V vaseh Gorjana, Zaga in Soča so plazovi odnesli 13 hiš, 14 hlevov, 1 planinsko mlekarno, poškodovali pa so 20 hiš in 8 hlevov. Pod težo snega se je zrušilo 14 hiš. Plazovi so pokopali nad 200 glav drobnice. Po dosedanjih ugotovitvah so te katastrofe terjale 30 smrtnih žrtev.

Vlada Slovenije je na izredni seji sklenila uvesti splošno mobilizacijo delovnih sil in prevoznih sredstev. Posebna vladna komisija, sestojeca iz zastopnikov ministrstva, sindikatov, OF in drugih organizacij vlaga vse napore pri pomoči prizadetim krajem. Ljudske oblasti posvečajo največjo pažnjo preskrbi prebivalstvu s hrano.

Nesreča, ki je zadela Slovenijo, je zbudila tudi na Koroškem globoko sočutje. Deželni glavar Ferd. Wedenig in ravnatelj deželnih uradov Newole sta obiskala šefa Urada za zvezo FLRJ v Celovcu, legacijskega svetnika Vošnjaka in mu v imenu dežele izrekla sožalje.

Le brezčutni kominformovski pisarji se škodoželjno in brez sramu rogajo žrtvam nesreče, ki jih je terjala razbesnela narava v Sloveniji. S trditvijo v Volkswille, da je plazovo zakrivil Tito z izsekavanjem lesa, se niso samo osmešili pred vsem svetom, ki ve, da so gozdove na Tolminskem in na Krasu do golega uničili že pred stoletji Benečani, temveč so le znova pokazali svoj nekulturni, od sovraštva do Slovencev spačeni obraz.

V januarju so v reškem pristanišču iztovorili in natovorili 253.000 ton blaga. To je največji dosedANJI promet v tem pristanišču. Domači promet je znašal samo 43.000 ton, kar pomeni, da je znašal jugoslovanski uvoz in izvoz skozi reško pristanišče nad 200.000 ton. Največ so iztovorili žita, predvsem koruza, pa tudi nekaj pšenice, natovorili pa rakaške presmoga. V januarju je priplulo v reško pristanišče 433 ladij, od teh 44 tujih. Lanski decemberški promet je bil samo za 4000 ton manjši od letošnjega januarskega. Velik promet je imelo reško pristanišče tudi lani v aprilu, ko so delavci pretovorili 230.000 ton blaga. Januarski promet je bil za 63.000 ton večji od povprečnega lanskega mesečnega prometa.

KOLENDAR

Sobota, 23. februar: Peter
Nedelja, 24. februar: Matija
Ponedeljek, 25. februar: Valburga
Torek, 26. februar: Pust, Matilda.

SPOMINSKI DNEVI

23. 2. 1942 — Ljubljana zaprta z žično blokado.
24. 2. 1779 — Rojen v Gorenčah Matija Ahacelj.

Umrli je in živi

„Martin Pečnik iz Bele pri Železni Kapli je umrl, pokopali ga bodo v petek dne 22. februarja v Železni Kapli...“, te krute besede so bile neusmiljeno napisane na sporočilu. Od solz zamegljene oči niso videle več, ko sem sedel, da našemu zvestemu Martinu napišem zadnji pozdrav. Skozi moje solzene oči pa je prodril svetel žarek spoznanja, da tako plemenit človek, kakor je bil Štegarjev Martin, nikdar ne more umreti. Umreti more samo njegovo



vo oseminosemdeset let — za druge — zgarnano telo, ne pa njegovo srce in tudi ne njegova zgodovina. Martinova vest, Martinova ljubezen, Martinova čistost je neumrljiva, živela je za svoje in nas vse in živela bo naprej v svojih najdražjih in v nas vseh, ki smo ga spoznali v najtežjih časih našega življenja.

Težka, a pravična je bila njegova življenjska pot. Petinpetdeset let je delal kot drvar in bil neusmiljeno izkoriščen. Svojim otrokom in vnukom zaradi tega ni imel drugega dati, kakor srčno ljubezen in zdravo plemenito vzgojo. Ko je postal za drvarja nesposoben, je delal, in to do zadnjega življenjskega mraka, lažje ročno delo. Ko sem ga zadnjič obiskal, je pletel košarice in te tako ljubke, kakor bi hotel v svojem zadnjem ročnem delu simbolizirati vse svoje dragoceno življenjsko lice.

Spomin na Martina mi je tako drag in tako pester, da ne vem, kaj bi napisal. Ko smo ga kot partizani z njegovim sinom in vnuki obiskovali, saj je imel nič manj kakor osem teh v partizanih in bil na nje in vso partizansko vojsko zavestno ponosen, nam je vedno dal v kolač zadelani domači tobak. Izredno je dišal vsem partizanom, ker ga nam je dal Martin, kot bi ga podaril s srcem vred na svojih zgarnjenih dlaneh. V njegovih starih ovenelih očeh večno mladostnega sija, se je vsakokrat zasvetila iskra solze, kadar se je spomnil partizanov in svojega sina Miheja, ki so ga izdajalsko ubili. Vedno, ko smo odhajali od Martina, smo bili močnejši in to po značaju, po vesti, pogumnejši in nepremagljivi v borbi proti krivici, katera je Martina in njemu podobne vse življenje neusmiljeno tepla, o čemer je nam mnogo pripovedoval. Vedno nas je vzpodbujal s svojo globoko predanostjo.

Počivaj v miru Martin — korenina samorastnikov — katerih hudournik se je že sprožil in bo nekoč podrli tudi pri tvojih tisto, kar je tebe težilo in grenilo vso dolgo življenje, to je izkoriščanje. Zgradili pa bodo tisto, za kar je utripalo skoraj devetdeset let tvoje srce — pravico za vse enako in globoko srčno kulturo. G a š p e r

ST. JAKOB V ROŽU

Na pokopališču v St. Jakobu smo zanesli k zadnjemu počitku starega Motazovega očeta. Motazov oče je dosegel visoko starost skoraj devetdesetih let in je bil do zadnjega prožen in svež. Rajni oče je bil zaveden Slovenec in ni zamudil nobene slovenske prireditve. Bil je vesel družabnik in je rad posedel med dobri mi znanci in tudi drugi so ga radi imeli v svoji sredi. Z veseljem se je vsakokrat pridružil tudi jugoslovanskim gostom, kadar so se mudili v St. Jakobu in jim pripovedoval dogodke iz svojega življenja in se tudi zanimal, kaj se dogaja po svetu, posebno kako je v Jugoslaviji. Svoje življenjsko delo pa je posvečal kmetijstvu in kmečkemu delu. V svojih mladih letih je bil na nešteti porokah in je zaradi svoje priročnosti izvrševal dolžnosti natakara. Naj si, stara korenina, spočije v miru.



KOTMARA VES

Iz občinske matrice posnemamo, da je bilo pri nas v preteklem letu vpisanih 13 novorojenih in na drugi strani pa 17 smrtnih primerov. Razveseljiva pa je statistika o sklenjenih zakonih, ki jih je bilo leta 1951 v naši občini kar 50. Pravijo, da je zaradi teh številnih zakonov letos tako huda zima.

Dne 10. februarja 1952 so tudi nas obiskali nam že davno znani pevci „Fantje na vasi“. Ne da se povedati, s kakšnim veseljem je naše ljudstvo sprejelo to vest. Nekateri Kotmirčani so imeli že teden prej priložnost slišati „Fante na vasi“ v Borovljah in ti so bili najboljša reklama. To je zgovorno pokazala polna dvorana poslušalcev, čeprav so ob istem času v neki drugi dvorani vrteli neki film. „Fantje na vasi“ in njihove pesmi so pokazale, da je naša vedno lepa slovenska pesem tisti magnet, ki pač vse ljudstvo na vse privleče. In zares, nikomur ni bilo žal, da je prišel in čeprav so imeli „Fantje“ prejšnji večer koncert na Brnci in so v nedeljo vse dopoldne potovali iz Brnce v zasneženo Kotmaro ves, so dali voč iz sebe kakor smo pričakovali. Po koncertu smo še malo posedeli in pokramljali da so se pevci nekoliko pokrepčali, ker so imeli zvečer še eno nalogo in sicer nastopiti na prireditvi „Slovenski ples“ v Celovcu. Tem potom izrekamo „Fantom na vasi“ našo prisrčno zahvalo.

Istega dne pa smo imeli še drug vesel dogodek. Delavna članica našega prosvetnega društva in pridna igralka Lojzka Golser iz Čahorč, se je naveličala samskega stanu in je vzela gozdnega delavca Janeza Hedenika za moža. Poroka je bila v podružni cerkvi sv. Marjete, potem pa ženitovanje v Zabotnikovi gostilni na Vesovi. Mlademu paru želimo na njuni skupni življenjski poti mnogo sreče in da bi ostala zvesta svojemu narodu!

Dne 17. februarja pa je dobila Šlaharjeva domačija v osebi Tomija Goričnika novega gospodarja. Oheet smo opravljali po starih udomačenih šegah. Muto so držali Lenci, Fridi, Hermi in Hubert. Kradli smo tudi vse od kraja od neveste preko tete, ženina, botrov in camarja, skratka vse, kar ni bilo pribito. To je bilo veselje in ob veseli godbi, zabavnih šalah je minula noč prehitro in že je odzvonil mežnar jutranjico in zapel petelin, ko smo se razhajali. Tudi mladi ženi Tildiji in mlademu Šlaharjevemu gospodarju mnogo sreče in veselih let!

Tudi nas je sneg popolnoma zapadel in bili smo skoraj štiri dni popolnoma odrezani od zunanjega sveta. Zdaj pa že spet prihaja k nam mlečni avto in promet z avtobusom je tudi že vzpostavljen.

Radi bi še omenili, da bomo imeli Kotmir-

IVAN MATIČIČ:

Moč zemlje

PRIPOVED VASI

14

Minila je žetev. Preden je zacvela ajda, so odšli: na Soči se je razbesneval ogenj. Ljudje so jim rotili blagoslov na pot. Mojca je šla v duhu s tistim, nu, Rusinom, ki ni imel doma... pa šel branit njenega...

Vojna! Rešeto je migalo venomer, a bilo bolj in bolj gsto. Vse je že šlo, ostal je še kak možak in kak škartin od fantov. Ovnička ni zadelo, je bil šepav, Kužnik krofast, Paškala je izrezal Šporn; kovač in mesar sta bila dva vola, zato sta morala k trenu, gospod Šporn jima ni mogel več pomagati, rešeto se je praznilo, pri Vrtnikovih je gospodarilo že samo Rjavče. Celo gospod Štih je moral h kadru, pa so pretipali še Fricka. Muzal se je in mazal, a je padel z rešeta na sito — pa je moral povežati punkelj. Papá sam ga je spremil v Gradec in mu preskrbel dobro varstvo. Tedaj se je vrnil Silan iz zaporov, str. Toda zvonovi niso več peli pri Sveti Ani, le mali je še javkal kakor bolešno, zapuščeno otroče, oba večja sta rjula na fronti.

Ljudje so se vlačili po polju, bolni, brez vere v posev, brez nade v žetev... V kruhu je

čani tudi letos na pustni torek popoldne naš tradicionalni pustni sprevod, na katerega vabimo vse.

ZMOTICE

Kmetijski visokošolski teden, ki ga je Slovenska kmečka zveza priredila tudi v Zmotičah je že prvi dan vzbudil živahno zanimanje. „Teden“ je otvoril slovenski mandatar okrajne kmetijske zbornice v Beljaku, Kofler Peter. Nato je zastopnik centralne organizacije Slovenske kmečke zveze France Vernik obrazložil pomen in program visokošolskega tedna.

Za njim je povzel besedo profesor inženir Levstik in je v svojem predavanju najprej razčlenil socialno in posestno stanje kmetijstva v Avstriji in predvojni Jugoslaviji. Predavatelj je znal, kakor je samo njemu lastno, iz suhih skraj bi rekel dolgočasnih števil statističnih podatkov, podati živo sliko nujnosti socializma v kmetijstvu. Vse udeležence, ki jih je bilo nad 30, je razvnel in jim vzbudil zanimanje za tovrstno problematiko kmetijstva. Že med predavanjem so poslušalci posegli s svojimi opazkami v razmišljanje predavatelja o tem zanimivem in perečem vprašanju za obstoj malega in srednjega kmeta.

Ko je predavatelj prvi del svojega predavanja končal, se mu je navzoči vodilni gospodar najsrčneje zahvalil za stvarno pojasnilo sedanjosti organizacije kmetijstva v Sloveniji. Sledila je živahna diskusija, v katero so posegli skoraj vsi navzoči, predvsem pa z daljšimi razpravami Wute in Gams iz Ločila, Jurč iz Loč, Mark iz Brnce, Pranger iz Zmotič. Mente in Trunk iz Tehanč in drugi.

Iz diskusije se je pokazalo, da gradi Jugoslavija socializem na vasi, ki onemogoča kapitalistično izkoriščanje, ki pa dosledno obsoja in odklanja brezdušni in nezadružni sovjetski kolhozni sistem. Nadalje so razpravljali o nerednostih in nezadružnem poslovanju koroških mlekarin in o pravični gospodarski izobrazbi kmečke mladine, posebno, da se ne odtuji kmečkemu domu. Razpravljali so še o planinskih pašnikih, ki leže tu in onstran deželne meje ter še o mnogih drugih domačih in važnih gospodarskih zadevah.

GLOBASNICA

Slovenska kmečka zveza je pričela dne 11. februarja t. l. tudi v Globasnici z gospodinj-sko-kuharskim tečajem. Tečaj je v prostorih pri Šoštarju in ga vodi voditeljica Milenka Galobova. Tečaj obiskuje 14 deklet in bomo o poteku še poročali.

bila slama. Rutarjev se ni več oglasil, pravili so, da je utonil v Dnjestru. Zihrov ga je videl, prav za njim je bežal. Vrtnikov je ubit, so govorili, dobil jo je v trebuh, pod Sveto govo leži pokopan. Oštinov je izgubil obe nogi, se je razneslo, na Svetem Marku je izkrvavel. Pisma so usahnila, beli golobi niso več letali v domače kraje...

Toda Otave so bile vedno polne: čete so si podajale roke, novi v ogenj, iz ognja raztrgani, postarani, utgali; na Otavah so za silo oživali pa se vrnili v boj. Za Čehi so se usedli Rumuni, za temi se prinesli na oddih Madžari. Bilo je v gnololistu, polje prazno, a vojaki gladni, stepeni, kar divji. V Oštinovali štali je sameval volič, kar glavo povešal od žalosti. Desnega so vzeli že zdavnaj, levi je že trikrat zaznamovan. Ali Oština ga je branil, pa je padla kraljica. Mleko je mleko, res, trda je zanje, Oštinka jōka, toda volič mu pomaga v trpljenju, za sina zaleže, še več. In so zopet prišli. Oština jih je prosil za božjo voljo, skoro jokali, in so volu prizanesli. Zato je pa morala poslednja revsača iz hleva. Oština se je preselil kar v štalo, bdel s sekro: prihraniti ga hoče sinu, vsaj tega levega. Pa so pravili, da sin ne more vstati, a jih je nadrl z lažnivci; ko je slišal, da sina ne bo, tedaj je ohromel ob volu, izpustil sekro. Pa so prišli. In Oština jim ga je kar odpel od jaslji, brez besede. Vol ga je pa pogledal, tako zvesto, vdano... Pa je Oština dvignil roko in mu naredil križ na teme, samo križ... in se prijel za jaslji. Ali vol ni maral z Madžarom,

SMUCARSKA PRIREDITEV V ST. JANZU V ROŽU

Pod pokroviteljstvom gospoda deželnega glavarja Wedeniga, okrajnega glavarja dr. Pflergrela, Janeza Weissa in šefa Urada za vezo FLRJ legacijskega svetnika Vošnjaka bo priredila

smučarska sekcija v St. Janzu v Rožu
dne 2. marca 1952 ob 14.00 uri

2. mednarodno smučarsko prireditev

na obnovljeni skakalnici v St. Janzu v Rožu. Sodelovali bodo znani avstrijski in jugoslovanski smučarji. — Rudi Finžgar po prispel že v četrtek, Langus, Mežik in drugi pa v petek v St. Janz.

Prireditve bo ob vsakem vremenu.

Ob 18.00 uri bo proglašenje zmagovalcev v gostilni Gabrijel.

Vozni red vlakov iz Celovca in Podrožice omogoča vsem, da prispejo pravočasno na prireditve in sicer iz Celovca ob 13.35 in iz Podrožice ob 11.30 uri.

Vabljeni vsi!

PROMETNE NEZGODE

Med tednom od 11. do 17. februarja se je v Avstriji pripetilo 512 prometnih nezgod, pri katerih je bilo 147 oseb poškodovanih in 4 osebe ubite. V 14 primerih so vozniki pobegnili, v 9 primerih so ugotovili pijanost šoferjev kot vzrok nesreče. Na posamezne avstrijske zvezne dežele so nezgode razdeljene sledeče: Na Dunaju 249 nezgod, 60 poškodovanih in ena oseba ubita, na Koroškem 30 nezgod, 5 poškodovanih in ena oseba ubita v Nižji Avstriji 45 nezgod in 20 poškodovanih oseb, v Zgornji Avstriji 31 nezgod in 19 poškodovanih oseb, na Solnograškem 38 nezgod in 10 poškodovanih oseb, na Štajerskem 78 nezgod, 24 poškodovanih in 2 mrtvi osebi, na Tirolskem 23 nezgod, na Predarlskem 9 nezgod in 6 poškodovanih oseb.

V istem času so prijavili varnostnim organom 60 primerov požarov s skupno do sedaj ugotovljeno škodo okoli 636.600 šilingov. Med temi zaznamujejo na Koroškem 6 požarov. V največ primerih, to je 61,4% je bila vzrok požara zanikrnost.

ZVEZA SLOVENSKEH ZADRUG

je v Sloveniji zaključila pogodbo za dobavo 100 ton pšeničnih otrobov. Dobava bo došla v najkrajšem času in naj se zainteresirani oglašijo pri Kmečko gospodarskih zadrugah.

dišal je po krvi... Pa ga je prijel Oština, samo za vrv je prijel — pa je stopal vol krotak in vdan. Gospodar ga je spremljal na zadnjo pot. Na Vrtnikovem vrtu so imeli klavnico. Madžar je segel volu za tilnik in mu potisnil pesti v oči, drugi dvignil sekro, težko, oškropljeno. Ali vol je otreseš Madžara, da je odletel kot bet. Pa je pristopil Oština sam: živali ne bodo mučili! Objel ga je kakor oče, mu položil dlani na oči, gorke, žuljave dlani na krotke, zveste oči, jih zatisnil... In sekira je padla, strahovito padla... Vol je zastokal, se zvrnil — in z njim Oština... Vojaki so se smejali. Klavec je pokleknil volu pred vrat in sunil z nožem. Oština zadržel: škoda krvi, dragocene, vroče. A ga je brenil Madžar in še globlje potisnil rezilo, kar sukal ga je. Kri je pa drla na zemljo, drla kakor iz tolmuna... Kaj še čaka, so vprašali Oština. Na denar? Naj gre na komando. Oština je buljil na vola: naj mu kaj dade od njega, samo za spomin sinu, ki ga je imel tako rad... Kako so se mu smejali. Kar šel je. Na komandi so mu dali košček papirja, pobotnico za vola...

Rutarjeva Tonca je hirala, bledela, vidno jo je jemalo. Druščine pa čez nemoč: vojaki so bolj in bolj tiščali k ognjišču, zunaj je zavijal mraz. In so ji ponujali prijazne besede. Razumela jih ni, res, Bog ve, da ne, pa jim kar pri-trjevala ali odbila, kakor je naneslo. Le eden je bil molčeč, zaprt vase, in jo je samo gledal, od strani in naravnost. Pa jo je nagovoril, ko sta bila sama, kar po domače. Dekle je oh-

Marconi je premagal čas in prostor

Radio je ena tistih iznajdb, ki so v največji meri vplivale na življenje človeka.

Preprost dnevnik je z vpisom z dne 12. decembra 1901 pomenil začetek te nove dobe. Zapis je zelo enostaven: „Signali ob 12.30, ob 1.10 in 2.20“. Toda ti signali so prvič odkar stoji svet združili Evropo z Ameriko.

Štiriindvajsetletni Guglielmo Marconi in njegovi tovariši so tisti dan premagali čas in prostor in združili stari svet z novim. Do tega poskusa, ki je v tako ogromni meri vplival na človeško življenje, je prišlo štiri leta potem, ko je prišel Marconi v Anglijo in pokazal, kako je mogoče prenašati zvok z ene točke na drugo samo s pomočjo etra. V letu 1901 je ustanovil svojo Družbo za brezžični brzojav in kmalu imel mnogo stanovskih tovarišev in inženirjev, med katerimi je bil tudi J. A. Fleming, profesor na londonski univerzi, ki si je mnogo kasneje pridobil svetovni sloves z izumom termionskega ventila.

Prvi patent za brezžično brzojavljenje so registrirali leta 1896. Britanska mornarica je takoj naročila naprave za novo iznajdbo; njenemu vzgledu so sledili tudi drugi, vendar se je brezžično signaliziranje le počasi uveljavljalo in mnogi odlični znanstveniki so trdili, da je akcijski radij tega brzojavljanja preveč omejen, da bi lahko pomenil splošno korist. Na pomorskih vajah britanske mornarice so takrat uporabljali brezžični brzojav do daljave 120 km, južnoafriška vojna pa pomeni začetek uporabljanja radia pri kopenskih operacijah.

Marconi in njegovi sodelavci so bili prepričani, da bo radio zavzel ogromen obseg in so se kljub velikemu dvomu podali na delo, da preskusijo pravilnost svoje teorije s prenosom signalov iz Anglije v Novo Fundlandijo.

Težave, ki so bile s tem poskusom združene, so bile ogromne. Za kraj nove postaje so izbrali Poldhu v Cornwallu; moč oddajne postaje so določili na 25 kw, to je na stokrat več, kot so imele prve poskusne postaje. Postavili so poseben sistem anten za prekoatlantski prenos, toda že po nekaj dneh je morski vihar porušil naprave. Da prihranijo čas, so postavili nato bolj enostavno anteno.

Marconi je nato odpotoval z dvema angleškima inženirjema na Novo Fundlandijo, kjer je postavil drugo brezžično postajo v St. Johnu v sobi tamošnje bolnišnice, ki so mu jo stavili na razpologo. Močan veter pa je odnesel aerostat, s pomočjo katerega so hoteli dvigniti visoko anteno. Propadel je tudi drug poskus, ki so ga napravili 12. decembra s papirnatim zmajem. Toda mala skupina pionirjev ni obupala in spustila je v zrak drugega pa-

pirnatega zmaja, ki je to pot vzdržal. Nato se je začelo molčeče čakanje s slušalkami na ušesih. Čas oddaje signalov je že prej odredil Marconi, ki je sam zdaj poslušal s slušalkami.

Končno je ob 20.30, ko je napetost pričakovanja postala že skoraj nevzdržna, ponudil Marconi slušalko svojemu sodelavcu in ga

vprašal, če lahko kaj sliši. In ta sodelavec je v kakofoniji atmosferskih motenj zaslišal tisto, kar je Marconi tudi čul: tri znake s črko S.

In takrat je zapisal Marconi v svoj dnevnik tiste beležke, ki pomenijo ogromen napredek v zgodovini, katerega petdesetletnico so proslavljali decembra preteklega leta.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 24. februar:

7.15 Duhovni nagovor. Pester glasbeni spored — 8.10 Kmečka oddaja — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 11.50 Zabavni koncert — 12.45 Tedensko kulturno zrcalo — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 19.45 Misli k času — 20.15 Sportna poročila — 20.20 30 vedrih minut.

Ponedeljek, 25. februar:

6.15 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Solska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.45 Glas mladine — 14.30 Poročila. Objave. Politični pregled. Komorna ura — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Pevska ura — 20.15 Zelje, ki jih radi izpolnimo — 21.15 „Misli z nami!“

Torek, 26. februar:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.25 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 13.45 15 pestrih minut — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila, Objave. Zdravniški vedež. Narodne pesmi — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 16.00 Koncertna ura — 18.30 Za ljubitelje operne glasbe — 18.30 Jaka Spicar: Okrog ženitovanja (Zvočne slike) — 18.45 Kmečka oddaja.

Sreda, 27. februar:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestra glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Poročila. Objave. Za gospodinjstvo. Za gospodarje — 15.00 Solska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Vedre melodije.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 24. februar:

7.00 Pester glasbeni spored — 8.20 Zeleli ste — poslušajte! — 9.20 Narava in živali v slovenski narodni pesmi — 10.00 Dopoldanski koncert jugoslovanske orkestralne glasbe — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Zelimo vas razvedriti — 13.10 Zeleli ste — poslušajte! — 15.45 Polke in valčki — 17.00 Promenadni koncert — 19.30 Ples v maskah, opera v treh dejanjih.

Ponedeljek, 25. februar:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.00 Slovenski zbori in samospevi — 13.00 Od melodije do melodije — 14.10 Arije iz nemških oper — 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo — 18.10 Igrajo veliki orkestri — 18.30 Noranje politična oddaja — 18.40 Poje komorni zbor Radia Maribor — 20.00 Jezikovni pogovori.

neki videl? Ne more se domisliti, saj jih je bil srečal milijon, a tega si čudno zapomnil: oči, tiste lepe, krotke oči... Ga že imal Tam je bilo, za Grmado, v tistem peklju. Slovák je bil zablodil, se zamešal med te, rjave, pa padel za neko grobljo. Tam je videl tega. — Jozeja? — Da. Grizel je lubje ali korenine, se ne spominja, grizel, grizel kakor blazen... Pa mu je Slovák ponudil skorjo ovsenega, ni je maral. Nato še čutaro, pa jo je zgrabil in kar pogoltnil tisti kanec vode. Žgalo je ko v peklju. — Jozej? Mili Jezus, je imel noge? — Noge? Nu, seveda. — Če je imel noge, noge? — Bože mili, kako bi bil brez nog. — Jih je videl Slovák, videl? — Videl, noge? Se ne spominja, rili so z glavo v zemljo. — Toda govoril je, je bil živ, še živ? — Seveda, živ. Naročal je celo njemu, Slovaku, naj piše njegovim, ako on prej pade, vsaj karto naj jim piše, ob Dravi je doma. Tako mu je naročal, ne, blodil kakor blazen... — Dalje, dalje! — Ne ve nič več. Prišlo je do noža, zamajalo se naprej, nazaj, vsakebi — in Slovák je zagazil med druge. — Slovák je samo gledala: bi hotel kanec mleka, skorjo sirkovega? Dosti nimajo, kašča je prazna, ali zanj se že utrpi, zanj, ki je videl njega, dal mu kanec vode in besedo... Bog mu naj povrne, naj ga spremlja, kadar se po vrne tja, tja k Jozeju... Če njega ne, vsaj križ bo na njem, na grobu križ...

Proti Božiču so odšli. Pa so prišli Hrvatje. Vedri ljudje, a izmučeni, da so se zlekneli pod vasjo v sneg na tornistre. (Dalje)

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC Carinthia

Od 23. do 25. februarja:
Die Geliebte des Marschalls (barvni film)
Od 26. do 28. februarja:
Brennende Grenze

Peterhof

Od 23. do 25. februarja:
Unter der roten Robe
24. februarja:
In Ketten um Kap-Horn
Od 26. do 28. februarja:
Die schwarze Natter

KRIVA VRBA

23. in 24. februarja:
Kein Engel ist so rein

BOROVlje

Od 23. do 25. februarja:
Das Geheimnis vom Hallwangerhof

VELIKOVEC

24. februarja:
Madonna der 7 Monde
24. februarja ob 13.30 uri *pravljčni film*.
26. februarja:
Die Abenteuer des Marco Polo

NAJDALŠA BRADA

Pišejo, da živi na Dunaju neki človek, ki je zaradi svoje brade prava posebnost. Baje je ta brada dolga že 25 metrov in jo ima petnajstkrat ovito okrog pasu in njen konec zataknjen v žep. Ljudje ugibajo, kako mu je mogla zrasti taka brada. Zaenkrat je znano le toliko, da je v službi pri ministrstvu za zunanje zadeve in že leta drži pripravljeno pero, s katerim bo podpisana mirovna pogodba. Ruski časnikarji trdijo, da se ima posebej samo modremu sovjetskemu vodstvu zahvaliti za tako imenitno brado.

RADIO SCHMIDT

„hiša malega človeka“

Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo. Moderna reparaturna delavnica. Študije za snemanje na plošče.

Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

PUST, PUST JE MASTEN OKROG UST

Kaj si lahko privoščijo?

„Sodobni človek s svojo družbo pač ne more pogrešati prijetnega gostinskega lokala, v katerem se odpočije, v katerem se porazgovori s svojo najbližjo družbo (hvala bogu samo s tol). Skoraj vsak ima svoj stalni lokal, če že ne svoj stalni sedež. Preko tega ni mogoče iti.“

Citateljem „Našega tednika-Kronike“, ki so v Celovcu, ali ki prihajajo tedensko v Celovec, hočemo povedati, kam hodijo Nerodni svetniki na dobro kapljico, „poceni kosilo“, dobro kavo in „če jih že ima dobra volja, na večerno zabavo. Tam se najdejo in budijo skupnost.“

Zajtrkujejo najboljši sladoled in osvežilne pijače v zajtrkovalnici Ramusch, za malco jedo izborne klobase in pijejo pristna vina pri Socherju v St. Weiterstrasse, da so čim bliže... Na kosilo se podajo k Lutschounigu po kosilu gredo na izborna kavo in torto k Kostu, nato uživajo „tekoče hranivo — Schlepple pivo“ kar nasproti v gostilni „Zum stillen Zecher“, nakar se podajo na večerne specialitete v Bratwurststüberl, kjer si „tudi v nočnih urah osvežuje duha in moč“, da potem zdržijo pri nočnem kabaretu, kjer lahko vidijo „damske garniture s srjaci in hlačkami lepih prilagojenih oblik“ v Adler Bar. (Glej Tednik št. 27 z dne 4. VI. 1951 in „glavo“ Tednika vseh sedmih števil lanske predpustne dobel)

„Star prosveta“ iz Smihela pri Pliberku pa jim z nerazumljivo gesto odgovarja: Nisem mogel razumeti, kako je mogoče, da pametni in razsodni prosvetaši sežejo po tako ničvrednem šuntu (slednje se nanaša samo na nočne ure). Ni mogoče trditi da bi kabaret-program bil nemoralen ali da bi morda žalil verski čut našega ljudstva. Ne! Nočem ocenjevati, rečem le toliko: Take mestne oslarije pustite res „Morju“ — in Tedniku... (Glej Tednik št. 4 z dne 24. I. 1952.)

V interesu „borbe za resnico“

Na „množičnem zborovanju“ so se vsi trije kominformovčki vneto posvetovali, ali naj spremenijo svoje trobilo „Slovenski borec“ v „Slovenski norec“ ali v „Borni Slovenec“. Končno so se odločili za zadnje. Sklenili so, da bodo v bodoče še bolj zvesto posnemali laž-

nika Goebbelsa. Jezikovno bodo list še bolj prilagodili informbirojevski ruščini, ustaški hrvaščini in bolj „windisch“ kacianščini. Neodgovorno uredništvo „Bornega Slovenca“ bo čisto javno prevzel revček Andrejček.

Alter Schimmel Heil Hi....ja-ho

Steinacher konjička je zajahal, svojim bratcem je v pozdrav pomahal: do sedaj sem bil SA-Standartenführer brez soldatov, sedaj pa sem poveljnik ÖVP-jevskih magnatov.

AGENCIJA PUST POROČA:

Finančna komora celovškega škofijskega ordinariata je baje odločila, da koroškim Slovencem, ki slej ko prej naročajo in berejo „Slovenski vestnik“, ne bo več treba plačevati cerkvenega davka. Prostovoljni prispevki pa so kljub temu dobrodošli, ker denar ne smrdi.

Volksbildungsreferent je na sestanku dne 11. t. m. predal svoje slovenske tako imenovane kulturne zadeve v upravljanje predstavniškomu K. A. dr. Foltiju Slavčku in moralnemu izvedencu dr. Vinku Profesorju.

Kmetijsko ministrstvo je na intervencijo Gruberja, ki jo je z vso svojo težo podprl tudi predsednik Bauernbunda Ferlitsch, ustanovilo slovensko kmetijsko šolo „Kulterer“ pri Tinjah.

VdU in Steinacher sta prodrla s svojo zahtevno po Elterrechtu, tako da bodo v bodoče starši sami odločali ali naj otroci sploh še hodijo v šolo, ali naj sploh plačujejo davke za vzdrževanje šole in ali naj si namesto materskega jezika vpeljejo tretji deželni jezik s kazanjem.

Koroški socialisti so se pogodili s knezom Starhembergom, da bo upošteval predlog ÖVP-ja in VdU-ja ter odstopil dvoje svojih gradov socialistom, da bodo lahko še bolj podpirali grofovske magnate v Kmetijski zbornici.

ZADNJA VES

Našo knjigo v Celovcu so z eno samo izjemo obiskali že vsi profesorji, ki poučujejo v eni ali večini na srednjih šolah v Celovcu

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič, Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopiši naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschloßbach 17.

stalo: odkod se je vzel? Slovák je, izpod Karpatov. Reš? Saj tam je bival Tine, njen brat, ona se še spominja. Morda sta se celo srečala kdaj, morda je nočeval baš v njegovi vasi, kdo ve. — Vse lahko, toda zdaj ne bi več nočeval. — Mar že ve, da je padel? — Tega ne ve, ali vasi ni več, to ve. — Vasi ni več? — Je po-žgana. Dobil je dopust, pa ni našel vasi. Mili Bože! Niti pepela več. Brodil je, iskal je, iskal pa našel mater begunko, svojo in njeno, nu, mater njegove devotke. Vprašal je po Jani, pa je mati zajokala. Bila je lepa njegova Jana, prav kakor Tonca: vitka in plaha. Ljubil jo je bolj ko svoje oko, ona njega. Kje je Jana? Tam je ostala. Vas je padla med dva ognja, pa so počenjali z njo kakor z vlačugo, s to bomo vasico. Nocoj so zapalili kočjo Kozaki, naslednjo noč drugo ti, naši, da so si osvetljevali fronto. Pa sta ušli z Jano, ko je zasikal petelin na slami. Staro so pustili, za Jano se je vrgel neki lačni. Bežala je, bežala, pa jo je dohitel in kar pomendral... Tam v Karpatih, v pepelu tiste borne vasi. A Kozaki so merili dobro in ga zadeli...

Tonca se je nagnila na ognjišče, prav v dim, in bila šibka, čisto drobna... Slovák je govoril počasi, izmučeno, kakor bi se plazil iz pepela... Tonca mu je odprla vrata: naj gre v šišo, k peči, ker je tako ubog... Na zidu so visele svete podobice, pod njimi slike domačih. Morda Slovák koga pozna? Mogoče. Ne, Tine ni še nikoli videl. Čudno. Tega pa pozna, ka-li. Jozeja? Da, zdi se mu znan. Kje ga je